

ROVSTEKLAR



Rovstekeln har fångat en fjärilslarv.

Fångar andra insekter

Det finns 168 arter av rovsteklar i Sverige. Rovsteklarna, är nära släktingar till bina. En annan närbesläktad familj är sandsteklarna med 7 arter i Sverige. De lever också av att fånga andra insekter.

I likhet med getingarna är rovsteklarna ofta slankt byggda, kala och helt svarta eller svarta med teckning i gult, rött eller vitt.

Rovsteklarna fångar andra insekter och flyger eller släpar hem sitt byte till boet. Många rovsteklar hör till odlingslandskapet och de spelar en viktig roll genom att reglera bestånden av fjärilar, skalbaggar, bin, spindlar, stritar och bladlöss.

Bor i sandjord eller död ved

De flesta rovsteklarna i odlingslandskapet bor i marken, honan gräver ett bo där det är sandigt. Under hela säsongen återvänder hon till boet med byten. En del arter av rovsteklar bor i håligheter i växtstjälkar eller i död ved. Dessa hör till odlingslandskapets bryn och är beroende av odlingslandskapet. Varna solbelysta bryn med gott om torra växtstjälkar och död ved är ovanliga i landskapet och därför särskilt viktiga att värna om.

Var rädd om din bigård

En rovstekelart, bivargen, fångar honungsbin och använder dem som mat till sina larver. Den är ungefär lika stor som honungsbiet, 12–17 millimeter. Bivargen är en spektakulär art som är spridd i landet upp till södra Norrland. Honorna jagar honungsbin genom att attackera arbetarna i luften, paralysera dem med gadden och sedan flyga hem med bytet upp- och nervänt under sig.

Bivargarna kan ha boplatser med 1 000-tals honor i lämpliga slänter och bryn. Upptäcker du stora boplatser med bivargar nära bigården bör du flytta den till en annan plats.

Jagar flugor, halvvingar och fjärilslarver

Rovsteklar samlar sitt byte bland fjärilslarver, skalbaggar, stritar, bin eller andra insekter. Två av arterna jagar bin. Varje art är som regel specialiserad på att jaga byten inom en viss insektsgrupp. Vissa rovstekelarter har specialiserat sig på stritar, andra på fjärilslarver eller andra insektsgrupper.

En rad rovstekelarter är specialiserade på att samla in fjärilslarver, bladlöss eller vivlar. Dessa rovsteklar har en stor ekologisk betydelse genom att de minskar antalet skadedjur i odlingslandskapet. Tack vare rovsteklarna kan vissa skadedjursangrepp minska.



Rovsteklarna är svarta, en del har färgade teckningar.



Rovsteklarna gräver sina bon direkt i sandjorden.



Foto: Mats Wilhelm

Spara på död ved längs åkerkanterna, där kan roveflyklarna bo.

Finns i många miljöer

Familjen roveflyklar är artrik och arterna finns i många olika miljöer. På en och samma gård kan det finnas flera olika miljöer, där varje plats har olika arter av roveflyklar.

I betesmarken kan det finnas arter som jagar stritar. På den sandiga körvägen bor andra arter som lever av flugor. Roveflyklarna finns också i brynen och en del lever i död ved.

Kanske har du turen att ha den fascinerande läppstekeln där du bor. Läppstekeln är Sveriges största roveflykel. Den ser exotisk ut med sina gröna ögon. Läppstekeln bygger sina bon i sanden och jagar större flugor.

På mycket sandiga platser, till exempel i en husbehovstäkt, kan du se sandsteklar som flyger till sina bon med fjärlslarver. Vid åkern och i brynen kan det bo andra arter, några som lever av bladlöss och andra som lever av vivlar.

DU KAN HJÄLPA ROVEFLYKLARNA

Bjud på död ved i soliga bryn

Se till att brynmiljöerna har solbelysta stammar och att det finns död ved. Många roveflykelarter jagar i bryn där det finns mycket insekter och de trivs med att sitta och spana på solbelysta stammar.

Död ved behövs dels för att det ska bli mycket insekter, dels för de roveflyklar som bygger sina bon i död ved. Ungefär hälften av de svenska roveflykelarterna bor i död ved. Lämna gärna grova stammar av döda träd i solbelysta bryn. Det kan ta flera decennier för veden att brytas ner och under tiden kommer roveflyklarna att bo där.

Skapa insektsrika miljöer

Gynna insekterna på din gård genom att skapa miljöer dit insekterna lockas och där de kan föröka sig. Se till att du har gott om nektar- och pollenväxter under hela säsongen, det skapar goda jaktmarker för roveflyklarna. Røj och avverka brynen så att du får ett bryn med buskar och träd i olika höjder.

Sandiga fläckar blir boplatser

Om du har sandiga jordarter på din mark, se till att det finns kala fläckar med sand i åkerkanter, bryn och längs körvägar. Roveflyklarna bygger sina bon på sandfläckarna och de kan bo år efter år på samma plats. Ofta räcker det med en sandfläck som bara är ett par decimeter för att roveflyklarna ska bosätta sig där. Om du har en husbehovstäkt för sand eller mo tänk på att den ofta är boplatser för hundratals insekter. Se till att hålla den öppen genom att använda tåkten då och då.

Anlägg en bibädd för roveflyklarna

Med en bibädd kan du locka de roveflyklar som bygger i marken. Anlägg bibäddar genom att lägga ut sandhögar i bryn, diken, åkerholmar och andra områden, gärna vindskyddade. Bibädden bör vara minst 2 gånger 2 meter och den bör innehålla minst 2 kubikmeter sand. Sanden bör vara finkornig sand med kornstorlek 0,06–2 millimeter. Sanden kommer att sätta sig och redan första säsongen bygger roveflyklarna bon i bibädden. Efter ett par år är det lämpligt att röja fram bibädden eller lägga ut en ny om den har vuxit igen och skuggas. Tänk på att det kan vara tillståndspliktigt att anlägga en insektsbädd. Kontakta din länsstyrelse för att få mer information.

Bete på torra marker gynnar roveflyklarna

Roveflyklarna trivs, precis som solitärbin, i öppna betade och blomrika marker. Se till att torrbackarna nära din gård betas då kommer hela området att gynnas. I betesmarkerna bor roveflyklarna ofta i de små blottade sand- och jordtytor som bildas längs djurstigarna. Tänk på att tät vegetation och gödsling påverkar boplatserna negativt.

Läs mer i appen Nyttodjur för smarta telefoner och på jordbruksverket.se/nyttodjur.

Text: Magnus Stenmark, Faunistica AB.

Faktaundersökning: Björn Cederberg, Björntjänst Naturvårdskonsult.



Foto: Magnus Stenmark

Med en bibädd av sand lockar du både roveflyklar och solitärbin till gården.